

زیباییهای معنوی

حضرت مهد

جواد خرمی

به خوانندگان محترم عرضه شده است. آنچه پیش رو دارید، بیان گوشه‌هایی از اوصاف اخلاقی و زیباییهای معنوی آن حضرت است؛ هر چند اعتراف داریم مهدیاء علیهم‌السلام!

«کتاب فضل تو را آب بحر کافی نیست

که ترکم سر انگشت و صفحه بشمارم»

الف. تسلیم محض فرامین الهی

راز موفقیت همه انبیاء و

اولیاء علیهم‌السلام در اطاعت از خدا و تسلیم

محض در مقابل فرامین او نهفته است.

حضرت مهدی علیه‌السلام که فرمانروایی

حضرت مهدی علیه‌السلام همچنان که از زیبایی ظاهری برخوردار است، از زیبایی اخلاقی و معنوی فراوانی نیز برخوردار می‌باشد که عامل اصلی عظمت و محبوبیت آن حضرت این نوع زیباییها و اوصاف است.

صفای باغ رضوان داری ای دوست

نشان از کوی یزدان داری ای دوست

تویی یوسف که در هر کوی و برزن

هزاران پیر کنعان داری ای دوست

نشانه‌های ظاهر حضرت

مهدی علیه‌السلام، در شماره ۷۴ مجله مبلغان

بر تمام هستی خواهد یافت، یقیناً از بالاترین درجه فرمانبری از خدای هستی برخوردار است.

حضرت صادق علیه السلام در باره خضوع و فرمانبری آن حضرت می فرماید: «الْمَهْدِيُّ خَاشِعٌ لِلَّهِ؛^۱ مهدی در برابر معبود یکتا خاشع است.»
و حضرت رضا علیه السلام در باره فروتنی آن حضرت در پیشگاه الهی فرمود: «وَيَكُونُ أَشَدَّ النَّاسِ تَوَاضَعًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ يَكُونُ أَحَدَ النَّاسِ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ وَ أَكْفَ النَّاسِ عَمَّا يَنْهَى عَنْهُ؛^۲ او در برابر خدا از همه متواضع تر است و آنچه به مردم فرمان دهد، خود بیش از دیگران به آن عمل می کند و آنچه مردم را از آن نهی کند، خود بیش از همگان از آن پرهیز می کند.»

یحیی بن فضل نوفعی می گوید: روزی در شهر بغداد خدمت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام رسیدم. بعد از نماز عصر، حضرت دستهای مبارکش را به طرف آسمان بلند و این چنین دعا کرد: «خدایا! تو را می خوانم که بر محمد و آل او علیهم السلام درود فرستی و فرج انتقام گیرنده‌ای از دشمنان را نزدیک

گردانی و به وعده‌ای که به او داده‌ای، وفا کنی! ای خدای با جلال و بزرگواری!»

خدمت حضرت عرض کردم: برای چه کسی دعا فرمودید؟ «قَالَ ذَلِكَ الْمَهْدِيُّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ... بِأَبِي مَنْ لَيْلَهُ بِرِزْقِ الشُّجُومِ سَاجِدًا وَ رَاكِعًا بِأَبِي مَنْ لَنَا بِأَخْذِهِ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَأَنَّمْ مِصْبَاحُ الدُّجَى بِأَبِي الْقَائِمِ بِأَمْرِ اللَّهِ؛^۳ فرمود: [آن کس که برایش دعا کردم] او مهدی از آل محمد علیهم السلام است... پدرم فدای آنکه در شب مراقب ستارگان است [و شب را به بیداری به سر می برد]، در حالی که سجده می کند و رکوع انجام می دهد. پدرم فدای آنکه در مسیر خدا سرزنش ملامتگران در او تأثیر ندارد و چراغ روشن تاریکی است. پدرم فدای آنکه به امر خدا قیام می کند.»

در جسمالات فوق سخن از عبادتهای شبانه حضرت، فرمانبری

۱. روزگار رهایی، کامل سلیمان، ج ۱، ص ۱۲۷.
۲. همان، ج ۱، ص ۱۲۹؛ الزام الناصب، ص ۱۰.
۳. بحار الانوار، ج ۸۳، ص ۸۰، ح ۸؛ نجم الثاقب، حسن نوری طبرسی، چاپ جمکران، ص ۷۶۲؛ فلاح السائل، سید بن طاووس، ص ۱۹۹.

و بی‌نیازی او از همه خواهید شناسخت.» و در دوران ظهور آن حضرت، آن آرامش، فراگیر و آن دانش، عمومی و جهانی خواهد شد. جهت تأیید به این دو روایت توجه کنید:

یک. ابن ابی شیبہ از رسول خدا صلی الله علیه و آله چنین روایت کرده است: «يَكُونُ فِي أُمَّتِي الْمَهْدِيُّ... تَعِيشُ أُمَّتِي فِي زَمَانِهِ عَيْشًا لَمْ تَعِشْهُ قَبْلَ ذَلِكَ؛^۱ در بین امت من مهدی خواهد بود... آن چنان امتم در زمان او [با آرامش و نشاط] زندگی می‌کنند که قبل از آن چنان زندگی‌ای نداشته‌اند.»

دو. امام صادق علیه السلام فرمود: «علم و دانش بیست و هفت حرف (شعبه و شاخه) است. تمام آنچه پیامبران الهی [برای مردم] آوردند، دو حرف بیش نبود و مردم تاکنون جز دو حرف را نشناخته‌اند؛ اما هنگامی که قائم ما قیام

محض از خدا و تأثیرناپذیری از ملامت دیگران در مسیر الهی است و اینکه او در قیامش نیز تسلیم فرمان خداوند است که هر گاه اذن فرماید، ظهور خواهد کرد.

ب. آرامش و معرفت

بدون شک هر کس سراپا تسلیم الهی باشد و زندگی را با عبادت و بندگی او سر کند، هم از آرامش درونی و روحی برخوردار خواهد بود که «أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ»؛^۱ «بیدار باشید، با یاد خدا دل آرام می‌گیرد.» و هم به سر منشأ علم بی‌نهایت وصل و برخوردار از علم لدنی خواهد شد؛ چنان که از دیگر زیباییهای معنوی حضرت مهدی علیه السلام این است که از آرامش و «سکینه» و علم و معرفت برخوردار است.

حضرت حسین بن علی علیه السلام درباره او می‌فرماید: «تَعْرِفُونَ الْمَهْدِيَّ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ وَبِمَعْرِفَةِ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَبِحَاجَةِ النَّاسِ إِلَيْهِ وَلَا يَحْتَاجُ إِلَى أَحَدٍ»^۲ مهدی را از طریق [داشتن] سکینه (آرامش) و وقار (مناقت) و شناخت حلال و حرام، و نیازمندی همگان به او

۱. رعد / ۲۸.

۲. منتخب الاثر، ص ۱۸۵؛ روزگار رهایی، ص

۱۲۴.

۳. کتاب المصنف، ابن ابی شیبہ، بیروت، دار الکتب العلمیة، ج ۷، ح ۱۹۴۸۴؛ ر.ک:

بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۸.

دشمنان، شما را نابود می‌ساختند.»^۴
 و این سخنان سراپا مهر و محبت
 اوست که خطاب به شیعیان می‌فرماید:
 «لَوْلَا مَا عِنْدَنَا مِنْ مَحَبَّةٍ صَلَاحِكُمْ وَرَحْمَتِكُمْ
 وَ الْإِسْفَاقِ عَلَيْكُمْ لَكُنَّا عَنْ مَخَاطِبَتِكُمْ فِي
 شَقْلِ...»^۵ اگر علقه به مصلحت شما و
 محبت و دلسوزی نسبت به شما در ما
 نبود، به سخن گفتن با شما
 نمی‌پرداختیم.»

سید جلیل القدر علی بن طاووس
 می‌گوید: من در سامرا بودم، هنگام
 سحر دعای آن حضرت را شنیدم که در
 حق شیعیان اعم از مرده و زنده دعا
 می‌کرد و در بخشی از دعاها می‌فرمود:
 «وَأَخِيهِمْ [وَأَبِيهِمْ] فِي عِزَّتِنَا وَ
 مُلْكِنَا أَوْ سُلْطَانِنَا وَ دَوْلَتِنَا»^۶ [خدایا] زنده
 بدار [یا باقی دار] آنها را در [زیر سایه]

۱. موسوعة احاديث المهدي، كوراني، قم،
 مؤسسة المعارف الاسلامية، ۱۴۱۱، ج ۴، ص ۵۳.
 ۲. منتخب الاثر، ص ۴۲۲؛ بحار الانوار، ج ۵۲،
 ص ۲۶۶؛ روزگار رهایی، ص ۱۲۸.
 ۳. الخصال، شيخ صدوق، قم، مؤسسة النشر
 الاسلامي، ج ۲، ص ۵۲۷، ح ۱.
 ۴. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۵۷، ح ۷.
 ۵. همان، ج ۵۲، ص ۳۰.
 ۶. مكيا المكارم، محمد تقی اصفهانی، قم،
 مدرسة الامام المهدي، ج ۱، ص ۹۱.

کند، بیست و پنج حرف دیگر را آشکار
 می‌سازد و در میان مردم منتشر
 می‌سازد و دو حرف را به آن ضمیمه
 می‌کند تا بیست و هفت حرف کامل و
 منتشر گردد.»^۱

ج. دلسوز و مهربان

حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه جانشین خاتم
 الانبياء حضرت محمد صلى الله عليه وآله است؛ لذا
 در اخلاق و رفتار با مردم چون او
 مهربان و دلسوز است. امام رضا عجل الله تعالی فرجه
 فرمود: «يُشَبِّهُ رَسُولَ اللَّهِ فِي الْخُلُقِ»^۲
 اخلاق [حمیده] او چون [جدش]
 رسول خدا صلى الله عليه وآله می‌باشد.»

به همین جهت، خیلی بر مردم
 مهربان و دلسوز و حتی از والدین آنها
 نیز مهربان‌تر است: «يَكُونُ أَوْلَى النَّاسِ
 مِنْهُمْ بِأَنْفُسِهِمْ وَأَشْفَقَ عَلَيْهِمْ مِنْ آبَائِهِمْ وَ
 أُمَّهَاتِهِمْ»^۳ او برای مردم از خودشان
 اولی‌تر است و نسبت به آنان از پدران و
 مادرانشان مهربان‌تر است.»

از دلسوزی اوست که در توقیعی
 به شیخ مفید فرمود: «از یاری رساندن
 به شما کوتاهی نکرده، فراموشتان
 نسبی‌کنیم. اگر چنین نبود، حتماً
 ناگواریها بر شما نازل می‌گشت و

عزت ما و حکومت، سلطنت و دولت ما»

خود از رسول اکرم صلی الله علیه و آله به ارث برده است.»

د. استجابت دعا و علم غیبی

از دیگر کمالات معنوی آن حضرت دارا بودن علم غیبی است که همه امامان ما در این مسئله اشتراک دارند. علی علیه السلام فرمود: «آنچه در آسمانها و زمین انجام یافته و یا به وقوع خواهد پیوست، خدا به ما یاد داده است. این دانشها مخصوص ماست؛ من، حسن، حسین، مادرشان زهرا و امامان بعدی، یکی پس از دیگری تا مهدی، همه از یک سرچشمه آب خورده‌ایم و علوم همه ما به یک نقطه بر می‌گردد.»

ه. وجود با برکت

از دیگر زیباییهای آن وجود نازنین این است که هر جا پا می‌گذارد، آثار و برکات آن ظاهر می‌شود و به هر جا دست می‌گذارد، در آن تحول ایجاد می‌گردد. به نمونه‌هایی در این خصوص توجه کنید:

۱. سنگ موسی علیه السلام: امام باقر علیه السلام فرمود: «إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ علیه السلام مِنْ مَكَّةَ يَتَأَدَّى مُتَأَدِيَهُ أَلَّا لَا يَخْمَلَنَّ أَحَدٌ طَعَامًا وَلَا شَرَابًا وَ حَمَلَ مَعَهُ حَجْرُ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ علیه السلام ... فَلَا يَنْزِلُ مَنزِلًا إِلَّا انْفَجَرَتْ مِنْهُ عُيُونٌ فَمَنْ كَانَ جَائِعًا شَبِعَ وَ مَنْ كَانَ ظَمَانًا رَوِيَ وَ رَوَيْتُ دَوَابَّهُمْ حَتَّى يَنْزِلُوا النَّجْفَ مِنْ ظَهْرِ الْكُوفَةِ»^۱ هنگامی که قائم از مکه ظهور کند، منادی او ندا می‌کند: متوجه باشید کسی همراه خود غذا و آب حمل نکند و با آن حضرت سنگ موسی علیه السلام است... پس هر جا فرود آید، از آن سنگ چشمه‌هایی می‌جوشد که هر کس

امام رضا علیه السلام در مورد حضرت مهدی علیه السلام فرمود: «دَلَالَتُهُ فِي خِصْلَتَيْنِ فِي الْعِلْمِ وَ اسْتِجَابَةِ الدَّعْوَةِ وَ كُلُّ مَا اخْتَبَرَ بِهِ مِنَ الْحَوَادِثِ الَّتِي تَخْدُثُ قَبْلَ كَوْنِهَا فَذَلِكَ بِعَهْدِ مَعَهُودٍ إِلَيْهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله تَوَارَثَهُ عَنْ آبَائِهِ علیهم السلام»^۱ دو نشانه بارز دارد [که با آنها شناخته می‌شود]: ۱. دانش؛ ۲. استجابت دعا. و آنچه از رویدادها پیش از وقوع آنها سخن بگویند، به صورت پیمانی است که توسط پدران

۱. عیون الاخبار، ج ۱، ص ۱۷۰؛ روزگار رهایی، ص ۱۲۹.

۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۲۶، ح ۳۷.

فرمود: «إِذَا قَامَ قَائِمُنَا وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْعِبَادِ فَجَمَعَ بِهَا عُقُولَهُمْ وَكَمَلَتْ بِهَا أَخْلَاقَهُمْ»^۲ هنگامی که قائم ما قیام کند، دستش را بر سر بندگان گذارد و عقول آنها را با آن جمع کند و افکارشان با آن تکمیل می‌شود.» و در برخی نسخه‌ها دارد که اخلاقشان را به کمال می‌رساند.»

امام علی علیه السلام فرمود: «[مهدی] دست بر سر بندگان [خداوند] گذارد. پس هیچ مؤمنی باقی نماند، جز آنکه قلبش محکم‌تر از پاره‌های آهن گردد و خداوند به او نیز قدرت چهل مرد را عنایت فرماید.»^۳

۴. رفع کینه‌ها از سینه‌ها: علی علیه السلام فرمود: «لَوْ قَدَّ قَامَ قَائِمُنَا... لَذَهَبَتِ الشُّخْنَاءُ مِنْ قُلُوبِ الْعِبَادِ؛^۴ اگر قائم ما قیام کند... عداوت و کینه از سینه‌های [بندگان] خدا بیرون می‌رود.»

۵. رفع گرفتاری: از دیگر برکات

۱. عقد الدرر، مقدسی شافعی، قم، جمکران، اول، ۱۴۱۶ق، باب ۱، ص ۴۱.
 ۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶، ح ۷۱، ص ۳۲۸.
 ۳. کمال الدین، شیخ صدوق، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۰۵ق، ص ۶۵۳.
 ۴. النخال، ج ۲، ص ۵۴۱.

او در برابر خدا از همه متواضع‌تر است و آنچه به مردم فرمان دهد، خود بیش از دیگران به آن عمل می‌کند و آنچه مردم را از آن نهی کند، خود بیش از همگان از آن پرهیز می‌کند.

گرسنه باشد، سیر می‌شود و هر کس تشنه باشد، سیراب می‌گردد و همین‌طور چهار پایان آنها سیراب می‌شوند تا از پشت کوفه وارد نجف می‌شوند.»
 ۲. نزول برکت: ابونعیم از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرده است که آن حضرت فرمود: «يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي وَيَعْمَلُ بِسُنَّتِي وَيَتَزَلُّ اللَّهُ لَهُ الْبَرَكَاتِ مِنَ السَّمَاءِ؛^۱ مردی از اهل بیت من قیام می‌کند و طبق سنت من رفتار می‌کند و خداوند برکت را برای او از آسمان نازل می‌کند.»

۳. دست با برکت: امام باقر علیه السلام

وجود آن حضرت رفع گرفتاریهاست. حضرت سجاد علیه السلام فرمود: «إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْ سِبْعَتِنَا الْعَامَةَ»^۱ زمانی که قائم ما اهل بیت قیام کند، خداوند متعال از شیعیان ما سختی و گرفتاری را بر می دارد.»

و به خاطر همین برکات است که همه هستی از او اعلام رضایت می کنند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «الْمُهْدِيُّ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي... يَرْضَى فِي خِلَافَتِهِ أَهْلَ الْأَرْضِ وَأَهْلَ السَّمَاءِ وَالطَّيْرِ فِي الْجَوْ»^۲ مهدی مردی است از فرزندان من... در دوران خلافت او اهل زمین و آسمان و پرندگان هوا رضایت دارند.» حتی مردگان و رفتگان از دنیا در

عالم برزخ از برکت وجود حضرت مهدی علیه السلام شاد و خوشحال می گردند. امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود: «...وَلَا يَتَّقِي مَيْتٌ [مِنَ الْمُؤْمِنِينَ] إِلَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ تِلْكَ الْفَرْحَةَ فِي قَلْبِهِ وَهُوَ فِي قَبْرِهِ وَهُمْ يَتَرَاوِرُونَ فِي قُبُورِهِمْ وَيَتَبَاشِرُونَ بِقِيَامِ الْقَائِمِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ»^۳ مرده ای [از مؤمنان] باقی نمی ماند، مگر آنکه خوشحالی [قیام

مهدی] بر قلب او وارد می شود، در حالی که در قبر و عالم برزخ می باشد. همدیگر را در قبرهایشان زیارت می کنند و بشارت قیام مهدی علیه السلام را به همدیگر می دهند.»

و. سخاوت بی بدیل

از دیگر اوصاف زیبای اخلاقی و معنوی آن حضرت جود و سخاوت اوست. حضرت مهدی علیه السلام هم از نظر وراثت از نسل کسانی است که دارای سخاوت گسترده ای بوده اند؛ چنان چه امیر مؤمنان علیه السلام و فاطمه زهرا علیهما السلام و حسنین علیهم السلام غذای افطاری خویش را سخاوتمندانه تقدیم یتیم و اسیر و مسکین کردند، و هم از نظر شخصی و ویژگی فردی به خاطر گستره وسیع حکومتش از جود و سخاوت بی بدیلی برخوردار است که به برخی روایات در این زمینه اشاره می شود:

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۶، ح ۱۲.

۲. عقد الدرر، باب ۳، ص ۳۴؛ منتخب الاثر، ج ۲، ص ۱۳۶.

۳. کمال الدین، ص ۶۵۳؛ منتخب الاثر، ج ۲، ص ۱۳۹، ح ۵۰۶.

زمانی که قائم ما اهل بیت قیام کند، خداوند متعال از شیعیان ما سختی و گرفتاری را برمی دارد

۱. سخاوت یوسف: امام باقر علیه السلام
فرمود: «فِي صَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ أَرْبَعُ سُنَنٍ مِنْ
أَرْبَعَةِ أَنْبِيَاءَ... وَ سُنَّةٌ مِنْ يُوسُفَ فِي جَمَالِهِ وَ
سَخَائِهِ؛^۱ در صاحب امر (امام مهدی)
چهار سنت از چهار پیامبر علیهم السلام وجود
دارد... و سنتی از یوسف علیه السلام در زیبایی
و سخاوتش دارد.»

۲. انفاق بی سابقه: امام باقر علیه السلام
فرمود: «إِذَا ظَهَرَ الْقَائِمُ... يَجْتَمِعُ إِلَيْهِ أَمْوَالُ
أَهْلِ الدُّنْيَا كُلِّهَا مِنْ بَطْنِ الْأَرْضِ وَ ظَهَرَهَا فَيَقَالَ
لِلنَّاسِ نَعَالُوا إِلَى مَا قَطَعْتُمْ فِيهِ الْأَرْحَامَ وَ
سَفَكْتُمْ فِيهِ الدَّمَ الْحَرَامَ... فَيُعْطِي عَطَاءً لَمْ
يُعْطِهِ أَحَدٌ قَبْلَهُ؛^۲ هنگامی که قائم قیام
کند... مال همه اهل دنیا از درون و
بیرون زمین نزد آن حضرت گرد
می آید. پس به مردم گفته می شود که به
سوی چیزی (مالی) بیاید که صلۀ
ارحام را در آن ترک کردید [و به
بستگان کمک مالی نکردید] و خون
ناحق در راه آن (جمع مال) ریختید...
پس عطا و بخششی می کند که هیچ
کس [حتی امامان قبلی] پیش از او
چنین عطایی نکرده است.»

۳. بخشش گسترده: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
فرمود: «إِنَّ فِي أُمَّتِي الْمَهْدِيِّ... فَيَجِيءُ إِلَيْهِ
الرَّجُلُ فَيَقُولُ يَا مَهْدِيَّ أَعْطِنِي أَعْطِنِي قَالَ
فَيُخَشِي لَهْ فِي نَوْبِهِ مَا اسْتَطَاعَ أَنْ يَخْمِلَهُ؛^۳
مهدی از امت من است... مردی به
محضر او می آید و می گوید: ای مهدی!
به من چیزی ببخش!

پس آن حضرت به اندازه ای که آن
مرد بتواند بردارد و حمل کند [ثروت و
مال] در دامان او می ریزد.»

۱. اثبات الوصية، مسعودی، چاپ اول، ص
۲۰۲؛ منتخب الاثر، ج ۲، ص ۳۱۴.
۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۹۰، ذیل روایت
۲۱۲.
۳. سنن ترمذی، بیروت، دار الفکر، ۱۴۰۸ ق، ج
۴، ص ۲۳۹، ح ۲۲۳۲.